

ERDÉSZETI UJSÁG

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4
Negyed évre	2

Pénzküldemények:

a „Szászsebesi ipar- és gazdasági hitelszövetkezet” címére Szászsebesen küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Felelős szerkesztő és tulajdonos
lapkiadó:

Podhradszky Emil.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fil. Ajánlkozásoknál, eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fil. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyezség szerint

XII. évfolyam.

Szászsebes, 1908. január 9.

2. szám.

RÉGIPÉNZZEK

aranyból és ezüsből jó árban megvétetnek.
Schmideg Alfréd, Budapest, I., Maros-utca 7.

FARAGÓ BÉLA

Eddig 25 arany,
ezüstérem és disz-
oklevéllel kitüntetve.

Eddig 25 arany,
ezüstérem és disz-
oklevéllel kitüntetve.

csász. és kir. udvari szállító.

Magyar magpergető gyára. Erdészeti magnagykereskedés.
Erdei csemetekertek. Diszfenyőkertészet fajburgonya termelés.

ZALA-EGERSZEGEN.

Ajánl legjobb minőségű tű és lomblevelű famagvakat, szlavon tölgymakkot gyümölcs- és fűmagvakat összes erdősítéshez szükséges tölgy, luczfenyő és minden egyéb lomb- és tűlevelű facsemetét.

Élősvénynek ákác, gleditschia Maclura Aurentiaca, a mely áthatlan sövényeket képez.

☛ Gyümölcsvadoncok, gyümölcsfák, rózsák. ☛

☛ **160-féle legujabb és bőtermésű FAJBURGONYÁT,** ☛
továbbá vadetetésre és gazdasági czálra igen alkalmas csicsókát.

Legmagasabb árban vásárol fenyőtobozakat tölgymakkot és lombfa magvakat!

☛ Mintázott ajánlatokat kér. ☛

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brauswetter János
Szegeden.

Cs. és kir. kizárólagosan
szab. chronometer- és műrás, főtallálója
a remontoir ingaóráknak
stb. stb.

ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Haering Ede

természetráji tanszergyáros

SZEGED

Csemegi utca 5 és 7 szám

*Elvállalja mindenféle állat művészies kitömését
felelősség mellett.*

*Nagyobb vadászszobák berendezésére tro-
pheák, szőnyegek és reliefképek készítésére
vállalkozik. Praeparálásra alkalmas vadat a
legjobb áron megvesz, esetleg más praepa-
rátummal becserél. Árjegyzéket kívánatra
ingyen és bérmentve küld.*

Vadakat a következő árakon vásárol:

Vadmacska	4-6 kor.-ig	Vaddisznó súly szerint.	
Borj	4-6 "	Galamb	0-80-1 kor.-ig
Vidra	10-20 "	Tuzok	8-10 "
Róka	3-6 "	Erdei szalonka	2-2,40 "
Medve nagyság szerint.		Daru	6-12 "
Mókus	1 "	Vadlud	2-3 "
Magyorós pele	1 "	Vándor sólyon	2 "
Földi kutya	1-2 "	Sas	3-10 "
Szarvas nagyság szerint.		Keselyű	10-12 "
Őzbőr	3-5 "		

*A gyár a Délmagyarországi Közművelődési Egye-
sület védnöksége alatt áll.*

*Megrendeléseket elfogad a Szent-István Társulat
is, Budapest, VIII. Szentkirályi utca 28.*

Sürgőnycim: HAERING, SZEGED.

ÉLŐ VADAK.

Foglyokat, fácányokat, nyula-
kat, őzeket, szarvasokat, dám-
vadat, uhukat kunyhóleshez,
minden fajú ragadozó emlősö-
ket és madarakat, tyukokat, libá-
kat diszfácányokat vásárol és
erre vonatkozó ajánlatokat kér

MAYER EDE
élővad kiviteli üzlete.

Wiener-Neustadt, Ausztria
Schneeberggasse Nr. 10.

Fiók vadkereskedés Magyar-
országon Savanyukut,
Sopron megye.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Előfizetési árak:
 Egész évre 8 kor.
 Fél évre 4
 Negyed évre 2

Pénzküldemények:
 a Szászsebesi ipar- és gazdasági hitelszövet-
 kezest címére Szászsebesen küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Felelős szerkesztő és tulajdonos
 lapkiadó:

Podhradszky Emil.

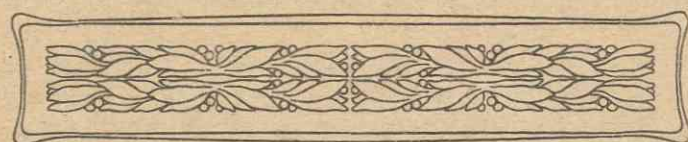
Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak
 helye 20 fil. Ajánlközásoknál, eladás vételnél
 minden szó után előre beküldendő 4 fil.
 Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mér-
 sékelt díjak egyezség szerint

XII. évfolyam.

Szászsebes, 1908. január 9.

2. szám.

Egy kis alamizsnát!

Az *«Az Erdő»* című lap múlt évi 23 és folytatólagosan 24-ik számában Kukuljevics József dr. m. kir. állatorvos ur tollából *«Hasznos énekes madaraink védelméről»* felírás alatt hosszabb közlemény jelent meg, mely nemcsak azért ragadta meg a figyelmemet, mert mint a nagy természet barátja és jó ismerője, magam is ösmerem hasznos éneklő madarainkat úgy az erdei, mint a mezei és kerti gazdálkodásban való felette nagy hasznosságát, hanem azért is, mert ezeknek a kedves teremtményeknek téli gondozását az erdészeti személyzet, kivált pedig az erdőőrök figyelmébe ajánlja.

Igaz, hogy a Szentírás azt mondja, hogy: *«nézzétek az ég madarait: sem nem vetnek, sem nem aratnak s azért mégis gondoskodik róluk a jóságos tetemtő.»* de le nem tagadható tény az is, hogy a Szentírás megírása óta vagy nagyot fordult az időjárás folyása s ott, hol régenté terítet asztalra találtak az ég madarai éven át, ma már egész évszakon át az inség kopogtatott be, vagy talán még ma is vannak vidékek, hol az idézett szavakat el lehet mondani s csak egyes helyek oly mostohák, hogy bizon magának a teremőnek is az emberek segítségét kell igénybe venni, hogy az ég madarai éhen ne pusztuljanak.

Legyen bármikép is a dolog, a magam részéről is készségesen magamévá teszem azt a szép és kedves kötelességet, hogy az emberek a sanyaru és zord idők beálltával, midőn a természet édes anyából egyszerre mostohává változik, kinyujsák segítő kezeiket a csicsergésükkel, danájukkal lelket vidámitó s a káros rovarok és férgek pusztításával megmérhetlen hasznót hajtó kis madárcák felé, de más lapra tartozik az a kérdés, hogy ezt mi erdőőrök, kiknek pedig mint a kis madárcák legközelebbi szomszédjainak ez legjobban módjukban állana, megtehetjük-e s ha igen, milyen mértékben.

A dolog ugyanis úgy áll, hogy az erdőőrökre, kivált az állami kezelésbe vett erdőknél és számos magán uradalomnál alkalmazottakra sehogy sem lehet vonatkoztatni az írás szavait, hogy: *«nézzétek az ég madarait,»* mert igaz ugyan, hogy mi vetünk, elvetjük a mi nehéz munkánkat, vetünk egész éven át, de bizon az ez után való termésünk annyira silány, hogy gondot, még pedig nagy gondot ad a következő nap.

Hasábok lettek már összeirva és még köteket lehetne írni arról, hogy az erdőőrök közül számosan milyen nyomoruságban élnek s mégis a mikor számunkra egy falat kenyeret kérünk, még csak morzsát sem kapunk.

Ilyen viszonyok közt vajjon lehet-e arra még csak gondolni is, hogy a mi asztalunkon morzsák maradjanak, a melyeket elhinthetnénk az éhező madárcák asztalára? Hiszen ha még az ős-szes morzsákat is felszedjük és elfogyasztjuk, éle-

tünk csak örök küzködés és nyomoruság marad s félve kell tekintenünk a holnapi napra, mert ha azon véletlenül, vagy a természet rendelése folytán lehunyjuk örök álmra szereinket, hátrahagyott családunk még inkább hajléktalanná válik, mint a milyen a kis madárka, melynek minden odvas fa ha kenyeret nem is, de legalább lakást ad.

Mi, ha véletlenül marad is egy pár morzsa az asztalon, kénytelenek vagyunk azokat a sovány szemétdombon szomorúan kaparászó kéthárom éhségtől elkényszeredett tyukocskáknak adni, hogy ezek addig, míg a jóságos természet roluk egy kis füvel, burjánnal nem gondoskodik, éhen ne pusztuljanak.

Nyilvánvaló tehát, hogy mi nem azért húzódunk vissza a hasznos énekes madarak téli gondozásától, mert zsugoriak, fösvények vagy keményszívűek vagyunk, mert hiszen csak a jóllakott nem hisz az éhesnek, hanem azért, mert nincsen módunkban jótékonytárgyat gyakorolni s bizony akárhányszor fájdalom nyílik szívébe, midőn az alamizsnát kérő nyomorékot üres kézzel kell elbocsájtanunk s csak restelkedésből nem mondjuk meg neki, hogy mi is csak azért nem kéregetünk, mert kezünk, lábunk ép és nyomoruságunkat senki sem hinné el.

Állításom bizonyítására talán elég lesz megemlítenem azt a szomorú tényt, hogy számos állami erdőhivatal kerületében a kerületi vagy járási erdőőr évi javadalmazása 500—600 korona és egyéb semmi. Ebből a javadalmazásból kénytelen fizetni a lakbért, beszerezni a tüzfát s csa-

ládját — rendesen számos tagból állót — kenyérrel, ruhával ellátni, fizetni az adót, orvost, patikát. Tegye már most szívére a kezét a kétkedő s mondja lelke igazára, hogy lehetséges-e ilyen viszonyok közt élőknel még csak gondolni is arra, hogy asztalukon felesleges morzsák maradvánának, a melyekkel csillapíthatnák a kopláló hasznos kis éneklő madárkák éhségét.

Bizon mondom, hogy ha valakinek, úgy nekünk lenne szükségünk arra, hogy ha már nem is egész kenyereket, de legalább morzsákat kapnánk szolgálatadóinktól kárpótlásul azoknak a morzsáknak, a melyeket hü és buzgó, e mellett pedig felette terhes, felelősségteljes, mindenekelőtt pedig veszélyes szolgálatunkért nyújtanak.

A mint elől is megemlítettem, készséggel elismerem, hogy kötelességünk gondoskodni a szegény kis éneklő madárkákra akkor, midőn a mostoha időjárás megfosztja őket a mindennapi élelem megszerzésétől s bünt követ el mindenki, a ki ezt elmulasztja, ha egyébként módjában állana megtenni, de ha ezt mi, szegény erdőőrök nem tesszük, vagy legalább nem olyan mértékben, mint a milyen kívánatos lenne, ezt nekünk bűnül senki fel ne rója, mert bizon sajnó a szívünk, midőn a godjainkra bizott erdő fenttartásában leghasznosabb és legszorgalmasabb munkatársainkat koplalni és pusztulni látjuk, sajgó fájdalommal hallgatjuk kérő csicsérgésüket, örömmel sietnénk segítségükre, de nem lehet! Nem segíthetünk a szegényeikre, mert hiszen magunk is szegények és segítségre szorultak vagyunk.

TÁRCZA

Kutassy betyárjai.

Irta: Gyökössy Endre. (A Magyarország után.)

A Kunságnak híres betyárja volt a hetvenes években Babok József és a két Berczi. A régi kun kapitányság hat városa alatt elterülő majorságok, uradalmak jobban félték tőlük, mint az égő tüztől. Volt is eszök azután a tisztartóknak. Mikor látták, hogy nincs az Istennek olyan lábratermett zsandárja, aki megvédelmezze jószágukat, terményüket, ha arra került a sor, életüket is Babok József betyárjaitól:

rendes évi komenciót mértek nekik s ezentul ők lettek az uraság legbecsületesebb csőszei.

Történt pedig, hogy a Madarastól három mért földnyire fekvő szőlősi nagy birtokot régi urától Jurenák László vette meg. Az új földesur Kutassy Imrét, az öreg kasznárt nem bocsátotta el. Maga mellé fogadta hogy vezesse be a nagy uradalom életének csínjabinjába.

Vasárnap délután is együtt beszélgettek. Jurenák ingerülten pattant fel íróasztala mellől:

— Abba nem megyek bele. Olyan nincs. Betyárnak puszttagadai komenciót? Na, ez igazán példátlan gazdálkodás. Most már nem csudálom, hogy tönkrement régi uragazdája!

— Hiábavaló minden aggodalmaskodása és kifogása, tekintetes uram, de annak meg kell most is történni; különben ellopják a szemünk világát is.

— Hát mirevalók a zsandárok, meg a — kutyáim? Jurenák is beláthatta, mikor a zsandárokkal együtt emlegette kutyáit, hogy bizony ezekre jobban

Volt már idő, valamikor régen, a mikor úgy, a hogy még ebből a csekély javadalmazásunkból is meglehetett élni, mikor a mostanihoz képest mindent a fele áron kaptunk, de ma, midőn egyetlen száraz kenyér többé kerül, mint a mennyi javadalmazásunkból élelemre jut, csakugyan nem gondolhatunk arra hogy azt a mire magunk is reá vagyunk szorulva, egy kis alamizsnát más szűkölködőknek juttassunk.

Jól teszi az »Az Erdő« című szaklapunk, midőn helyet ad az itt tárgyalthoz hasonló közleményeknek, de mindenesetre még hasznosabb dolgot végezne, ha megemlékeznék azok nyomorúságáról is, kiknek érdekeit zászlajára irta. Az ő panaszszavát talán meghallgatnák ott, a honnan segítséget várhatunk, mert hiszen annak súlyt kölcsönözne az a hatalmas testület, mely háta mögött áll, míg a mi gyöngye szavunkat senki sem akarja meghallgatni, vagy ha hallja is, nem akarja megérteni.

Mi szívesen nyújtjuk a szegény éhező madárkáknak a morzsa alamizsnát, csak jussunk előbb abba az irigylendő kelyzetbe, hogy jóllakhassunk és még fölösleges morzsák is maradjanak asztalunkon.

Egy kerületi erdőőr.

számíthat, ha gazdasága őrzéséről van szó, mint a kakastollas kalapu zsandárokra. És valóban olyan veszett kutyákat tartott, hogy nem merte emberfia átlépni este kastélya küszöbét, ha a hatalmas dögöket eleresztették a láncról. Rosszul járt, aki ilyenkor kerülgette a majorság környékét, ha idegen volt, ha nem ismerték a nagy, simaszörű, fekete, dühös ebek.

De Kutassy Imre nem azért volt öreg kasznár, hogy még az uradalom legnagyobb veszedelmét se ismerte volna tökéletesen: tudta ő, hogy Babokot és betyárjait se zsandár, se kutya meg nem akadályozhatja a tolvajlásban. Nagy nehezen rá is vette új komenciós betyárokkal.

Másnap délelőttre magához hívatta Jurenák Babok József nagykünsági betyárkirályt. Mikor a szolga visszajött és ura megkérdezte, hogy mire járt, így adta át Babok József üzenetét:

— Elmegyek. Már vártam a meghívást.

Hétfőn reggel nyolc órakor ott is volt Babok József uram a Jurenák kastélya előtt.

A kócsagokról.

(A Magyar Erdész után.)

Mikor levetköztük ősi öltönyünket s a nyusztos kalapot kőcsögkalappal cseréltük föl: koltyagos-forgó is lomtárba került egyéb nemzeti jelvényeinkkel együtt — s ezek letűntével vége lett a hajdan oly előkelő jellegű kőcsagtoll kultusznak is, mely pedig annyira össze volt forrva hagyományos nemzeti divatszokásainkkal; mert hajdan nem is volt nemesi kalap, ha »kolcsag« nem diszítette, sőt volt idő, midőn a kőcsagtoll kizárólag fejedelmi disz vala, avagy csak a legfelsőbb előkelőségek viselhették kalapjaikon vagy sisakjuk mellett, miért is nagy becsben állott a kőcsag is, meg a páratlan szépségű tolla is és nagy árt fizettek érte. Akkortájt nem is volt a sárréti halászsoknak, lápi pákászoknak kiadósabb, haszonhajtóbb foglalkozásuk a kőcsagtollgyűjtésnél, miket aztán közvetlenül vagy közvetve a disztollakkal kupeckedő tollcsizároknál, kiktől a törökhódoltság korában még a megyék magisztrátusai is vásárolták a török tisztek számára, kik egyébiránt adóban is elfogadták a szép kőcsag- és darutollakat. Hanem az ötvenes években befellegzett a kőcsagtollnak; a 60-as évek hazafias áramlata azonban ismét a fölszínre dobta rövid időre és Kostyál Adám, a híres pesti magyar szabó ugyancsak kereste a sárréti halászsoknál. De ez a fiókkultusz igen rövid életű volt és manapság csak az emléke van meg Szóval a magyaros tollasviselet »lejárta magát« a kozmopolita áramlat átalakító és minden ősiséget kiforgató leheletében.

Gyönyörű szép öreg ember volt a híres betyár. Mindig egy szál fehér gyolcsingben és gatyában járt; fekete, kordován csizmát hordott s ezüst pitykés labija felett nyakába kanyarította remekbekészült karikását. Betyárosan szemrevágott kalapja mellett három sugár gémtől illegett-billegett, mint napfény a falevelen.

Már tul volt a hatvanon. Olyan fehéren csillogott vállára eresztett, puha haja és hosszú, villás bajusza, mint a frissen esett hó. S termete mégis oly egyenes volt, mint a lénia. Szerette az öreg betyárt minden szemrevaló madarasi menyecske.

Mikor megtudakolta, hogy már fent van a tekintetes ur s az irodában várja Kutassy kasznárjával együtt, belépett a kastély nagy szárnyas kapuján. De be se tette jóformán maga után az ajtót, két fekete kutya az udvar hátuljáról eszeveszett dühvel s hangos üvöltéssel rohan egyenesen reá. Babok megértett rögtön mindent. Tudta, hogy ez az új gazda próbája. Megállt hát nyugodtan az ajtó mellett. Két kezét mellére fonta s fekete, tüzes szemével mereven a rátörő

És csodálatos, amely mérvben múlt a kócsagtoll divatja nálunk, oly mérvben kevesbült a kócsag is ősi tartózkodási helyein, mintha csak becsülés híján élni sem akarna nálunk tovább ez a fejedelmi madár, — és el is bujdosott tőlünk, talán mindörökre! De a vizek szabályozása folytán megsemmisült őslápok eltűnésével nem is igen maradt hely a kócsagfészkek számára, mert csak az őslápokon szeretett fészkelni a kócsag, a hol halászon, pákászon kívül semmi teremtet lélek nem háborgatta a természet őseredeti nyugalmát, csendességét; a kócsag pedig azt szerette.

Igaz ugyan, hogy e nemes szárnyas eltűnével megcsappant halászatunknak egygyel kevesebbje maradt a régi halpusztító gárdából, — de az is igaz hogy ezáltal madár faunánk is szegényebb lett egy érdekes alakkal, egy oly szárnyas lénnyel, mely a lápok költészetének egyik legfőbb ékességéül szolgált. Elismerte ezt halász, vadász, költő és minden ideális lélek, akinek csak érzéke volt a szépnek eszményibb fogalmához. Ki ne emlékeznék a még élő régi vadászok közül, kik a bihari, békési sárréteken vagy a nyírségen megfordultak, hogy mily ragaszkodással viseltettek a lápok vizenjáró ősfoglalkozói a mindennekefelett nagyra tartott kócsag iránt s mennyire kegyelűtük tárgya volt e madár. Ha említették, mindig a harmadik személyben tették azt s az ő alatt kizárólag a kótyagot értették. És micsoda dicséretet zengtek ideális madarunkról! Ő a legszebb madár — mondták. Ő tiszta, mint a hó, ragyogó, mint a nap stb. S hogy mily nemes állat a kócsag, azt azzal vélték tolmácsolni, hogy őt a sas sem meri bántani.

A mennyire kedvencük e madár, oly nagyra becsülték a tollát is, ami persze érthető abból a nagy értékből, melyre a kócsagtoll becsültetett, a mennyiben egy szebb bokor kótyagért 200 pengő forintot is megadtak! De gyűjtötte is aztán a lápjáró nép ezt a szép ékességet, amely módon csak hozzájuthatott.

Szedegette a kócsagok delelőin, lápi szigeteken, porondokon s mindazokon a helyeken, a hol csak meg szokott fordulni a makulátlan fehérségű szárnyas s vedléskor elhullajtotta a tollát; de lőtte és mindenféle kelepcebén fogta is a pákász (aféle sem egészen halász, sem egészen vadász lápi alak) a kócsagot a tolla miatt és elevenen is tartotta. Időnként megfosztván leendő ékességétől. Az ekként összegyűjtött tollkincseket aztán szálanként kifűrt nádcsőbe rázta s úgy tartotta raktáron.

Mikor a szabályozások végleg elűzték a lápoknak ezt a ragyogó ékességét, bálványozói sokáig nem tudták mire vélni a legszebb madár hűtlenségét. Hanem mikor a láp helyén kikirics ütött tanyát, majd meg a kutyatej hányta ki sárga virágait a porzósra száradt láp sorvadt testén, hogy soha többet ki ne zöldüljön rajta a sás és náderdők ingó-bingó rengetege: akkor már tudta a lápi ember, hogy az a hűtlenség a fájdalmas kényszer fuvalmában érelődött.

Igaz, előfordul még nálunk itt-ott, nagy ritkán a kócsag, sőt a Balaton partján egy-két dugott tanyája is van még talán, — mindamellét csak idő kérdése immár, mikor tűnik el tőlünk végleg az utolsó példány is. Tény az, hogy a Dunamenti gémfalukban évek óta nem mutatkozott egyetlen példány sem és legfeljebb vonuláskor tűnik fel helyenként egy-két darab az ország még meglevő nagyobb mocsárain; miért is hazánkra nézve kétségtelenül mint kivesző félben levő fajról lehet csak beszélni; azért csak még annyit említek meg róla, hogy mint halász: szenvedély, türelem, ügyesség és mindennemű jellemző halászó képességek és erények tekintetében, de kártékonyaságra nézve is: fölülmúlt minden hazai gémfajt.

(Folytatása következik.)

két dög szeme közé nézett. A kutyák mindig lassabban közeledtek feléje, ugatásuk is csendesedett s körülbelül öt lépésre a betyártól megállottak és meg se vakkantak.

Babok egyideig még szótlanul farkasszemet nézett a két megszeppent állattal, majd fűtlyentett nekik. A két eb a fűtlyentésre lába közé csapta a farkát s lassan az ősz betyár mellé ódalgot és hozzádörzsölődött. Babok megsimogatta őket. Megfogta azután nyakláncukat és bevezette a két megszeildült kutyát az irodába.

Jurenák és Kutassy az ablakból nézték az egész jelenetet. A földesurat majd megütötte mérgében a guta. Száját össze-vissza harapdálta izgatottságában. Hol a kutyákat, hol Babok Józsefet szidta.

— Adjon Isten a tekintetes uraknak!

Igy köszöntött be a két kutyával a nagykunsági betyárkirály az irodába.

— Mért bocsátották szabadon ezeket a szegény állatokat? Ugy megszeppentek tőlem, mint tót az

istennyilától. Pedig karikásom le sem kerítettem a nyakamból. Olyan szép szeme van kivált ennek a nagyobbik dögnek ni, hogy sajnáltam volna kivágni egy ostorcsapással. No szóljon csak ki kasznár uram, hadd vigyék azok a kocsisok láncra őket, még kárt tehetnek valami közönséges halandóban.

Olyan méltóságos nyugodtsággal mondta Babok József e szavakat, hogy az új földesur észrevétlenül a kezét nyújtotta neki:

— Hát kapják kigyelmetek tőlem is a komenciót, de azután meg ne tudjak valami szür alatt történő dolgot.

— Kinek gondol bennünket a tekintetes ur? Csak nem lopjuk meg a saját gazdánkat. Azt megteheti holmi komisz szolga vagy gazdatiszt, de becsületes magyar betyár soha!

— Jól van, jól, Babok uram! — engesztelte az öreg kasznár. — Ismerjük mi már régen egymást.

— Rendben vagyunk? — kérdezte az új birtokos.

— Még nem egészen. A tekintetes ur, úgy lá-

Hasznos tudnivalók.

Állataink téli gondozása.

Valamikor annak adtunk kifejezést, hogy az ok-szerű állatgondozás a legjobb állatvédelem. Így vagyunk meggyőződve ma is. És ebben az állattenyésztőt és állattartót nemcsak az emberséges érzés, hanem az anyagi, pénzbeli siker is kell, hogy sarkalja.

Hát talán röstelkedve, de be kell vallanunk, hogy mi magyarok, — tisztelet a kivételeknek, — hasznos állataink gondozásában el vagyunk maradva más álla-mok mögött; minálunk nemcsak a szó szoros értelmében vett állatkínzás, hanem a hibás, rossz gondozás következtében is óriási károk sujtják a magán-, de persze a közvagyonot is.

A hibát, a mulasztást az évnek kivált téli szaká-ban követik el, holott éppen ekkor vannak az állatok folytonosan a szem előtt s ekkor vannak számos káros hatásnak kitéve.

Már az istállóban való elhelyezésnél azt láthat-juk, hogy vagy túl van zsufolva a tartózkodási hely állatokkal s ekkor amellet, hogy kényelmetlen rájuk nézve az ott tartózkodás, még káros is, mert rend-szerint túlmeleg, párás, rossz levegőjű; vagy kong az ürességtől, amikor meg annyira hideg, hogy az elgémbe-redő állatok, pl. tejelők, hízók hasznosításukban vissza-maradnak, növényedékek fejlődésükben megcsökkennek, de általában át is fázván, meghűlvén, különféleképpen meg is betegszenek. S ez így van a túlzószorultság esetén is, mert akkor meg a verejtékben úszó test

könnyen sérül, a bűzös, rossz levegő, mely a vér tisztítására alkalmatlan, egyenesen káros is, megbetegítve az állatnak elsősorban lélegzőkészülékét, de ezuton vérét is. Gondot kell hát fordítani arra, hogy a tartózkodási hely nagysága az ott tartózkodó állatok számához arányos legyen, mert ekkor a kellő 12—16 Co) hőmérséklet is képződhetik s megfelelő szellőz-tetést feltételezve, a levegő romlottsága sem lesz ártalmára az állatoknak.

De persze, hogy tényleg tiszta, jó lehessen a levegő, arra egymagában a szellőztetés nem elég; kell, hogy minden berendezési tárgy, felszerelés, alom tiszta legyen s tiszta legyen az állatok teste is.

Ezen követelmények ellen azonban, sajnos, sok-szor és sokat vétének az állattulajdonosok; részint úgy, hogy nem ellenőrzik rendelkezéseiknek végrehajtását.

Látunk is aztán ily esetekben valósággal felhábo-rító, szégyenletes állapotokat, pl. azt, hogy az istállók éves szennyről, pókhálótól vannak ellepve; az etető-edények hetes ízektől bűzlenek; a talaj, az álló- és fekvőhely, a csatorna a legnagyobb fokban mocskos, lucskos; alom az állatok alatt nincs, vagv ha van, csak minden kritikán aluli mennyiségű és minőségű az; a szerszámok (hám, kantár stb.), a takarók, pok-rócok s maguk az állatok is szennyesek s valósággal csak tengenek, kínlódnak a ronda környezetben, a rossz levegőben és a munkás állatok még fáradalmait se pihenhetik ki, pedig ezek rendszerint tulcsigáz-tatnak, zsaroltatnak a munkában s még megfelelő takarmányozásban sem részesülnek, nem is említvén a durva, sokszor embertelen bánásmódot, melylyel őket a rossz gondozó illeti.

Ez a mindent ellepő szenny közönségesen meleg-ágya a fertőző betegségeket okozó csiráknak is, azok ebben a nedves, meleg, rossz levegőben teméntelenül szaporodnak, hatásukban erősödnek, elhatalmasodnak s az egészséges állatokba jutva, felidéznek növényedé-

tom e kutyapróbából, nem akart hinni ami virtusunk-ban. Holnap reggelre még elébb hát Miska betyárom-mal ellopatom istállójából legdrágább s legkedvesebb lovát. Jó őrizésre kell bízni. Ha nem sikerül a lopás; egy esztendei komenciót elengedek.

Másnap reggel arra ébredt föl Jurenák, hogy a nyolc parádés lovát az éjszaka kivezették az istállóból pedig a küszöbön aludt a kocsis. Az udvaron a nagy akácfához kötötték őket, de Rozmaringot, a tekintetes ur hátságát el is vitték bizonyosan a madarasi betyárok.

Mire magára kapkodta az új szőlősi birtokos a ruhát, hogy meggyőződjék a történetek igazságáról, Babok József is az udvaron termett, éppen vele talál-kozott legelőszőr Jurenák, mikor kilépett szobájából.

— Csakhogy itt van, nemzetes uram! Viszsa-hozta a Rozmaringot?

— Miféle Rozmaringot?

— Hátsalovamat. Az éjjel kigyelmed lopatta el valamelyik betyárjával.

— Vagy úgy? . . . Nem hoztam biz én. Azóta tul van vele Berczi Miska a Tiszán.

— Hát hová megy vele?

— Az egri vásárra!

— Miért?

— Ráparancsoltam, hogy adja el.

— De hát mit csinál kigyelmed?

— Mit? A dolgomat. Csak nem mondhatom el a betyáromnak, hogy amolyan nem igazi lopásról van szó. Nem szeretik az én embereim a tréfát.

— De hát tudja-e kigyelmed, hogy az én leg-drágább és legkedvesebb lovam volt.

— Azért választottam azt ki.

— Ne tréfálódjék velem, Babok uram. Ugy-e visszahozta a Rozmaringot?

— Nem biz én. Komoly dolog ez, tekintetes ur. Ezt már rá kell fizetni az első évi komencióra, amért akaratoskodott eleinte velünk . . . Hacsak . . .

— Mit hacsak?

s méginkább szopósállat pusztulásokat, elvetéléseket, méh hüvely- és tőgybajokat, szem- és bőrbetegségeket, tüdőbántalmakat. Legalább is fogékonytá teszik aztán a hibás, elhanyagolt tartózkodási hely és rossz gondozás kivált a szarvasmarhát ama tüdőbetegséghez is, melyet tuberkulózis néven emberben is ismerünk és rettegünk.

Százezrei az embereknek és állatoknak nem kapnák meg e rettenetesen pusztító, gyógyíthatlan betegséget s egyéb kórokat se, ha több gonddal járnának el az emberek a tartózkodási helyek tisztán, egészségesen tartásában, saját és állataik testének kellő gondozásában.

Télvíz idején mulasztásokat követ el számos állattartó ember abban is, hogy a nyújtott eleségek romlatlanságára súlyt nem fektet. Nyujt penészes, aszott, poros, iszapos, dohos, avas és egyébképpen romlott takarmányt s megfagyott eleségeket, jéghideg vizet, meg nem gondolva, hogy ezek nemcsak alkalmatlanok az állatok táplálására, hanem egyenesen veszélyesek azok egészségére, sőt életére is.

A munkás állatok (lovak és ökrök) kellő vasaltatását is sok ember veszi könnyelműen, pedig tudhatná magáról is, hogy a téli síkos úton nagyon bizonytalan, fárasztó a mozgás neki is, hogyne volna hát a súlyosan terhelt állatnak, mely könnyebben csuszamodik ki, esik el az ily úton, ha kapaszkodásra alkalmasan nincs megvásárolva s okoz ekként kárt, ficamodásokat, csonttöréseket alakjában magában, de gazdája erszényében is.

De a kellőképpen meg nem patkolt munkás állat, éppen meri rendkívül fárasztó reá nézve a síkos talajon való mozgás, gyorsan le is zsarolódik, kimerül, dologra alkalmatlanná válik s ez is kár a gazdára és az a sajnos, hogy sok tulajdonos úgy akarja behozni e károsodását, hogy a kimerült, munkára nem fogható állatot koplaltatja s még rosszabbul vagy se-

hogy se gondolja, mert hiszen nem keresi meg szecskáját sem. Gondol is sok ember arra, hogy ennek nem a százalomraméltó állat, hanem ő maga (a gondatlan tulajdonos) az oka!

Télvíz idején fűtőanyag, jég és hófuvarozás közben megint csak a gondatlan, embertelen és balga (mert saját előnyét is gondatlanul lábbal tipró) állattulajdonos azt sem fontolja meg, hogy a nehezé vált uton képtelen a (kivált még rosszul is patkolt) munkás állat akkora terüt továbbítani, mint az év más, erre kedvezőbb szakában. Láttunk is aztán pl. a fővárosban is, jeleneteket elakadt fuvarokból, összerogyott s felkelni nem tudó állatokból, egeket káromló kocsisokból szájtató, erkölcsében ily látványoktól is romlott csöcseléből, a mely jelenetek csakugyan u. n. »ázsiaiak«, mélyen elszomorítók, sokszor megrendítők és mireánk magyar nemzetre megszégyenítők is.

Bizonyosnak mondható ma már, hogy mind e jeleneteknek felidézésében és napirenden tartásában a gondatlan, jobb érzésben szűkölködő és a saját finansziális érdekeit is ferdén felfogó állattulajdonosok elsősorban hibásak s másodsorban alkalmazottaik, a rossz kocsisok; ő rajtuk áll hát elsősorban, hogy ezek az állapotok a mi — végre is európai — államunkban enyhüljenek s aztán megszűnjenek.

Vegyék hát a szívükre ezt a dolgot; törjenek a már tarthatatlan ezen megbecstelenítő állapotok javítására, annál inkább, mert mint jelezve volt, ez nekik finansziális érdekük is.

(F. U.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ugy gondolom, hogy utána mennék annak a gyerekeknek, hátha elérném . . .

Egy szót se szólt többet. Fehér paripájára ugrott. Mint a szél, nekiiramodott. Tiszalöknél fogta el másnap délben Miska betyárját. Lekapta dühösen a karikást nyakából s meghányta vele amugy magyarosan legényét, a miért elfogatta magát, Berezi Miska pedig illendően megköszönte a megérdemelt büntetést.

Jurenák visszakapta Rozmaring kedves hátaslovát; Babok József és betyárjai pedig negyedévenként pontosan megjelentek a komenció-kimérésénél.

A pók mint időjós. Ismeretes, hogy a néphit a pókot időjósnek tekinti. A póknak magatartásából az időjárásra vont következtetéseket legnagyobbbrészt ugyan a tudományos megfigyetések teljesen megdöntötték, egyes jelenségeket azonban a tudomány is megerősíteni kénytelen. Ilyen a pókoknak a közeledő tél hidegével szemben tanúsított magatartása. A legelső tudományos megfigyeléseket Quatremere d'Isyonnal, hollandi tábornok eszközölte, akit 1781-ben elfogtak és 14 esztendei raboskodása alatt egyebet sem tett, mint egyetlen társait, a pókokat figyelte és tanulmányozta. Bő tapasztalatai s megfigyelései alapján jóval előre jelezte az 1794—95-iki kemény telet, mely a határszéli folyókat befagyasztotta s a francia seregek számára járhatóvá tette és utat nyitott Pichergrunak a szabad Hollandia belsejébe. A közetkező megfigyeléseket teljesen megbízhatónak fogadhatjuk el: Ha a pókok a sarkokból előbujnak s izgatottan futkosnak idestova és hálójukat megerősítik, ez a hideg idő beálltát jelenti, ha pedig több hálót szőnek egymás fölé, úgy tartós hideg

várható. Ha a pók újból elbuvik, akkor langyosra változik az időjárás. Hogy mi idézi elő az állatok — mint pl. a leveli béka, — ily nagyfoku érzékenységet az időjárás változásaival szemben, azt a tudományos kutatások ezideig még nem állapították meg.

Az állati élet szélsőségei. Számos állatnak nem árt a nagy hideg, sőt a valóságos megfagyás sem, mert a melegen fölengedve, tovább él. Különösen a véglényeknek, kerekas férgeknek, apró rákfélének és sok rovarnak van meg ez a nagy életszivóssága; de a gerincesek között is akadnak ilyen ellenálló természetűek. Ilyen a béka és a hal, a melyek keményre fagyhatnak s ismét életre ébrednek. Leginkább ellent áll a fagnak a gerinctelenek petéje, a rovarok bábja és a véglények tokja. Az erdőpusztító apácalepke petéje pl. 30 Celsiusz fog hideget eltűr; rokonának, a fenyőszövőnek petéi már sokkal kevésbbé ellenálló, mert már tíz fokon, bábja pedig már hat fokon elpusztul, de a kitelelő hernyója bármily nálunk előforduló téli hideget, baj nélkül áll ki. Viszont azonban van állat, a mely rendkívül ragy hőfoku vizekben él. A hévízeknek is meg van a maguk sajátos és jellemző faunája. Ez a fauna ismét legnagyobbbrészt a véglények, kerekas férgek és apró rákok közül való. De van csiga, kagyló és hal is, a mely hévízben él. A 45 Celsiusz fokos aixi termában kerekas féreg, az 50—60 fokos luisianai vízben kagyló él. Algir és Tunisz 63—75 fokos hévízeiben többféle hal tenyészik vigan.

A megmentett foka. A „Scientific American” című folyóiratban olvassuk az alábbi érdekes fókátörténetet: Ujfunland szigete mellett a halászok egy alkalommal egy nyilsebesen menekülő fókát vettek észre, a mely egyenesen a halászcsoznak tartott. A mint oda ért, vad keringéssel folyton a csolnak körül mozgott, mintha attól várná a megmentését. Néhány pillanat múlva csakugyan feltűnt egy hosszú, fűrészmányu hal: a kétségbeesetten evickelő foka üldözője. Az egyik halász lapátjával résuhintott a halra, a másik pedig a mit sem ellenkező fókát megfogta és a csolnakba emelte. Éppen jókor, mert a hal éppen zsákmánya után vágott, oly erővel, hogy csaknem felfordította a csolnakot is. A fókát a halászok pártfogás alá vették és úgy megszelídítették, hogy állandó társuk lett a szigetlakóknak. Sőt, ha kedvtelésének engedve, vadászgatni a tengerbe eresztették, egy fűttenésre engedelmesen visszaeszt és a feléje nyújtott deszkán szépen bemászott a csolnakba.

H I R E K

Szerencsétlenség a vadászon. Hauptstummer Lipót báró tőkésujfalusi nagybirtokos

Leó fiát m. hó 31-én vadászon szerencsétlenség érte. A fiatal, alig huszonegy esztendő barto együtt vadászott barátjával, Leidenfrost Adolf földbirtokossal szarvasra és vadkanra. A nagyhossányi erdőben a báró egy bozótban volt len, a mikor egy szarvas bukkant föl előtte. Leidenfrost rálőtt a szarvasra, de a golyó célt tévesztett s egy fáról visszapattanva, a fiatal báró hasába furódott. A golyó a báró hátán jött ki. A súlyosan sebesült barto faágakból rögtönzött ágyon a közeli vadászlakba vitték. Ott fekszik most is, mert elszállítása életveszedelemmel járna. Az első segítséget Fridrich Alajos dr., a nagytapolcsányi közkórház igazgató-főorvosa adta, másnap délbe pedig megérkezett Lumnitzer József egyetemi tanár Budapestről. Az orvosok szerint abban az esetben, ha a golyó nemesebb részeket nem sértett, a báró rövidesen fölépül sebéből.

Karácsony a föld alatt. Egész Amerikában izgalmas érdeklődéssel lesik a híreket annak a három bányásznak sorsáról, a kiket Nevada államban az Ely-bányában egy földomlás elzárt a külső világtól. A három bányász Balley, Macdonald és Brown harminc nap óta él az akna fenekén s ott töltötték a karácsonyi ünnepeket is. Karácsony napján reggel az elzárt bányászok így kiáltottak föl a szócsövön:

Eddig jól vagyunk, csak a karácsonyról ne feledkezzetek meg.

A föld színéről erre egy hatalmas sült pulykát és egy nagy üveg vizkit bocsátottak le hozzájuk. A lakoma után Balley a szócsövön jelentette, hogy olyan jól érzi magát, hogy még fönn sem érezték magukat különben. Csak a vizki miatt támadt köztük egy kis nézeteltérés melyet leghelyesebben egy második üveggel lehetne megoldani. Fönn a bánya bejáratánál egy fonográfot állottak a szócső szájához, melyen ketesztül vidám keringőkkel mulattatták a föld méhébe temetett bányászokat. Az aknába szorult bányászok közül Macdonald és Brown nőtlenek míg Balley nő ember, akinek felesége szüntelenül ott áll a szócsőnél, melyen keresztül férje őt folyton csak arról biztosítja, hogy jól érzi magát és nincsen semmi baja.

Szerkesztői üzenetek.

Darvas János urnak, Bács. Köszönet a szíves jókívánságokért! Vajha engedné a Mindenható, hogy a nemes ügyet, a melynek életem javarésztét szenteltem, minél nagyobb eredményel szolgálhatnám, mert ez képezné legnagyobb boldogságomat. 337 számú előfizetőnek. A vadászati kihágás nálunk — eléggé sajnós — még nem képez olyan megbecsztelítő cselekedetet, mely az azt elkövetőt lehetetlenné tenné a tisztességes emberek közt, hiszen orvvadászatot akárhány korrekt és kifogástalan gavallérnak ismert uri ember is elkövet s bár ezért szégyenkeznie kellene, gyakran még el is dicsekszik vele, holott mi ezt nagyobb bűnnek tartjuk, mint mikor az éhező szegény ember egy darab kenycrét vagy szalonát ellop. Egyesek azért alkalmazzák előszeretettel a vadászokat, mert ezáltal nem csak őket vonják el a vadorzástól, hanem ezek legjobb ellenőrzői a többi általuk jól ismert vadorzóknak. Ilyen körülmények közt fellépése alig lenne eredményes, a mi bizon elég sajnós.

A kiadóhivatal postája.

Bonc József urnak, Gosztony. **Bardiovski János** urnak, Ujbánya. **Kiszelák József** urnak, Benice. A 4—4 korona előfizetési díjat köszönettel nyugtázzuk. **Buvári Ferenc** urnak, Deliblat. Köszönet a fáradozásért s az új hivatást szívünk egész melegevel üdvözljük. **Ay Mihály** urnak, Gy. Tarján. A címet kiigazítottuk. **Tihanyi József** urnak, Bedeg. Kívánságához képest küldjük a lapot és a címet kiigazítottuk. **Csató Lajos** urnak, Gy. Bélbor. A beküldött 4 koronával m. é. végéig van rendezve. **Jellinek Andor** urnak, Mágocs. Kívánságát szívesen teljesítjük, az előfizetési lejáratot nem jegyezzük folyton a címszalagra, mert sokan ezt nem szívesen veszik, sőt akadtak olyanok is, kik azért elhagytak. Becsapásról a mi részünkről szó sem lehet, mert nyilvántartásunk a legpontosabban van vezetve.

2610/1907. K. B. szám.

Pályázat

2. oszt. járási erdőőri állásra.

Székhely: Felsőmislye. **Javadalmazás:** 820 K készpénz (fizetés, lakpénz és úti átalány), az erdőőri alap terhére 2 tagsági könyv az országos munkás- és cselédsegély-pénztárban, az erdei kihágásokból befolyó kártérítések

összegének $\frac{1}{3}$ -ad része. Az állás azonnal elfoglalható.

Pályázati kérvények, melyekbe az erdő-törvény 3., 7. §. c) pontjában megkívánt **szakvégtzettség igazolandó**, legkésőbb 1908. évi január hó 25-ig alulírott bizottsághoz benyújtandók.

Kassán, 1907. évi december hó 18-án.

Abauj-Torna vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága nevében:

Szalay,
elnök.

Állást keres

erdőaltishti szakvizsgát tett 23 évről nőtlen fiatal-ember lehetőleg olyan helyen, hol irodai teendőikben is s segédkezni, esetleg uradalomnál is. Állását 1908. évi január 10—12-ike közt foglalhatná el. Kívánságra fényképet is küld. Címe megtudható a lap szerkesztőségénél.

5—5

ÁLLÁST KERES

22 éves, erős, egészséges, jól szakvizsgázott fiatalember. Az állást f. é. január 10-én elfoglalhatja. Cím a lap kiadóhivatalában.

1—2

„VADÓR”

című Hönig-féle tankönyvet bármely mennyiségben megvesz lapunk szerkesztősége.

Nyomatott HIENTZ JÓZSEF könyvnyomdájában Szászsebesen.

Egyenruhákat,
Egyenruházati cikkeket,
Polgári ruhákat,
Fehérneműt.

Fegyvereket és töltényeket

A legjutányosabb árak mellett legjobb
minőségben készít

BLUM SÁNDOR

udvari szállítója Ő Felsége a perzsa császárnak, I. Péter szerb királynak és Wladimirovits orosz császári nagyhercegnek.

Budapesten

Váci utca 15.

Erdőtisztéknek nemkülönben erdőaltiszteknek előnyös
részletfizetési kedvezmények.

Nagyobb megrendelés esetén kívánatra mértékek
felvétele végett a cég egy szabása saját költségén
bárhova elküldi.

Árjegyzéket és mintákat ingyen küldök.

Vidéki megrendelésekre kiváló gond lesz fordítva.
Legkisebb megrendelést is szívesen eszközölök. Meg
nem felelő árú a cég költségén visszaküldhető.

EGYEDÜLI FERLACHI
GYÁRTMÁNY

mely a bel- és külföldi gyártmányok
közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Arany érem:

Páris 1906.

46 remekelés.

OGRIS
MARCUS

fegyvergyár és (prácios) puskaműves.

FERLACH (Karinthia) szállít elsőrangú
bármily rendszerű vadász- és céllövő-fegy-
vereket legjobb és legpontosabb kivitelben.
Különlegesség nagyon könnyű Drilling
fegyverekben. — Súlyuk 2,8—3 kg.

UJDONSÁG!

UJDONSÁG!

Browning-féle serétes - ismétlőfegyver
— 225 korona gyári áran. —

Árjegyzék ingyen. — Magyar levelezés.

BURGER FRIGYES

gyógyáru és illatszer üzlete

Kolozsvár, Mátyás király-tér 10

Vásárol a legmagasabb napi
áron: Anyarozsot, ezerjófűvet
nadragulya levelet gyökeret és
minden másnemű gyógyfüve-
ket. Felvilágosítással szívesen
szolgál.

Előnyös vadértékesítés

Szarvas, dím vad, vadsertés őz, nyul,
fogoly és egyéb lött vad értékesítését
minden mennyiségben elvállalom a
legmagasabb árak mellett.

Azonnali készpénz elszámolás!

Ajánlatokkal kér:

Fodor Károly,

bizományos

BUDAPEST, (központi vásárcsarnok).

TILLER MÓR ÉS TÁRSA

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK
BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet

A nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. minisztérium 70542 magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva.

Erdészeti- és erdő altiszti

egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat és mindennemű felszerelési cikket ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban.

Fehérneműek- és harisnyák óriási választékban.
Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.

Polgári ruhák

a legjobb magyar- és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködése mellett készülnek.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívánatra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett.

Árjegyzéket és mintákat

ingyen és bérmentve küldünk és vevőink kényelmére bármely cikket készséggel beszerzünk.
Meg nem felelőt visszavesszünk.

Husliszt

legolcsóbb erőtápszer kutyák, baromfi és fácánok részére.

A folyton friss minőségű és soká eltartható ezen huslisztból 5 kilogram bérmentesített postai szállítással 3 korona 24 fillérbe kerül s tápértéke megfelel 20 kilogramnyi jó nyershus táperejének, 68% fehérnye tartalom biztosítva.

Zoubek Róbert I. sziléziai erőtakarmánygyára.
TESCHEN (Szilézia).

HIENTZ JÓZSEF

Könyvnyomda. **SZÁSZSEBES.** Könyvkereskedés.

Szállítja az összes, a könyvpiacon előforduló könyveit, Journáljait, napilapjait, zeneműveit, levél- és írópapirosait. *Elvállal minden e szakmába vágó nyomdai munkát.*

Izléses kivitelben!

Jutányos árban!

Nyomatott HIENTZ JÓZSEF könyvnyomdájában Szászsebesen.